

แบบเก็บรวบรวมนวัตกรรมของอสม. ดีเด่นระดับชาติประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔

ชื่อนวัตกรรม : “ทีมคู่หูต่างวัย จับคู่ ดูแลครัวเรือน” สู่ “เยาวชนพลังใหม่ต้านภัยยาเสพติด”

ชื่อเจ้าของผลงาน : นายเสกสกลดิษฐ์ ทารินทร์

ประเภทนวัตกรรม : ☐ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product innovation)

☒ นวัตกรรมกระบวนการ (Process innovation)

☐ นวัตกรรมบริการ (Service innovation)

สาขาที่ประกวด : การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

จังหวัด : น่าน

อสม.ดีเด่นระดับ ☐ เขต ☐ ภาค ☒ ชาติ

ที่มาและความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม

บ้านหนองเต่ามีจุดแข็งในด้านสภาพภูมิศาสตร์ พื้นที่ตำบลเชื่อมต่อกับตัวเมืองน่าน การคมนาคมสะดวก ด้านการปกครอง มีผู้นำ คณะกรรมการหมู่บ้านที่เข้มแข็ง มีอสม. ที่ทำงานเป็นทีม มีสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ วัดพระธาตุแช่แห้ง พระอารามหลวง มีหนองน้ำครกเป็นสถานที่ออกกำลังกาย ลานที่กว้างสำหรับการจัดกิจกรรม แต่กระนั้นแล้วบ้านหนองเต่ายังมีจุดอ่อนในความเป็นจุดแข็ง มีแหล่งมั่วสุมของวัยรุ่น เช่น ตามร้านสะดวกซื้อ (เซเว่น) หนองน้ำครก มีประชากรแฝง และบ้านจัดสรรเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาบ้านหนองเต่า ที่จะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนในแหล่ง คน เงิน ของ ทั้งภาครัฐและเอกชน และปัญหาอุปสรรคที่ก่อให้เกิดการพัฒนานั้น บ้านหนองเต่า เราต้องอาศัยกลไกในการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรม และเห็นประสิทธิผลเชิงประจักษ์ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

ดังนั้นชุมชนบ้านหนองเต่า หมู่ที่ ๓ นำโดยผู้นำชุมชน และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน โดยเฉพาะ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ถือเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงานการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ให้ครัวเรือน และชุมชนเป็นสีขาวตลอดไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาระบบการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดเชิงรุก โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของเยาวชนและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และผู้สูงอายุในชุมชน

๒. เพื่อสร้างทักษะและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตสังคมให้แก่เยาวชนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มเปราะบาง

๓. เพื่อกระชับสัมพันธ์ภาพภายในครัวเรือนและชุมชน อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว และสังคมในระยะยาว

ขั้นตอนการดำเนินงาน

การดำเนินงานใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ดังนี้:

P (Plan - ขั้นวางแผน) วิเคราะห์บริบทชุมชน คัดกรองครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย และจัดตั้ง ทีม “คู่หูต่างวัย” (Intergenerational Pairs) โดยจับคู่เยาวชนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับผู้สูงอายุ ที่มีความเชี่ยวชาญในพื้นที่

D (Do - ขั้นดำเนินการ) จัดอบรมเสริมทักษะ (Capacity Building) เกี่ยวกับการสังเกตพฤติกรรมเสี่ยง และการสื่อสารเชิงบวก ดำเนินกิจกรรม "เคาะประตูบ้านต้านภัยยาเสพติด" ในรูปแบบการเยี่ยมบ้าน เชิงมิตรภาพ

C (Check - ขั้นตรวจสอบ) ประเมินผลผ่านการประชุมสรุปสถานการณ์รายเดือน และการจัดเก็บข้อมูลพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยง

A (Act - ขั้นปรับปรุง) นำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงกลยุทธ์การสื่อสารและการเข้าถึงกลุ่มเยาวชน ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

รูปแบบในการดำเนินงาน

กลไกที่ ๑ (ผู้ใหญ่สู่เด็ก) ๑ คน ดูแล ๘-๑๐ ครัวเรือน คณะกรรมการ และผู้นำชุมชน ๑๙ คน ทำหน้าที่เฝ้าระวัง ให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง

กลไกที่ ๒ (พี่ดูแลน้อง) ๑ พี่เลี้ยง ดูแลน้อง ๕ คน แกนนำเยาวชน ๓๐ คน ที่ผ่านการอบรมทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ให้คำปรึกษาและชวนน้องๆทำกิจกรรมสร้างสรรค์

กลุ่มเป้าหมาย

เยาวชนบ้านหนองเต่า ๓๐ คน ขยายผลภายในตำบล บ้านละ ๒๐ คน รวมทั้งตำบล ๘๐ คน

กิจกรรม

๑. การอบรมให้ความรู้ เรื่องโทษพิษภัย ของยาเสพติดแก่เยาวชน และครอบครัว
๒. สร้างแกนนำเยาวชนให้ดูแลเยาวชนด้วยกัน ผ่านกิจกรรมส่งเสริมประเพณีการแข่งขันเรือพายเยาวชน
๓. กิจกรรมติ่กลองยาวในงานประเพณีต่าง ๆ งานแต่ง งานบวช
๔. จัดกิจกรรมจิตอาสา ในการพัฒนานาหมู่บ้าน และสถานที่สาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน
๕. ให้โอกาสผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อคืนคนดีสู่สังคมโดยไม่รังเกียจ ใช้วิธีสันติในการแก้ไขปัญหา
๖. การอบรมคุณธรรม และจริยธรรม ให้แก่เยาวชน กลุ่มเป้าหมาย บ้านหนองเต่า ๓๐ คน ขยายผลภายในตำบล บ้านละ ๒๐ คน รวมทั้งตำบล ๘๐ คน
๗. ส่งเสริมอาชีพให้แก่ครอบครัวของเยาวชน
๘. มีการติดตามและประเมินผลครัวเรือนของเยาวชนเป้าหมาย

ผลการดำเนินงาน/ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ปี ๒๕๖๖- ๒๕๖๗ เยาวชนในบ้านหนองเต่า ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์
๒. ไม่มีนักสูบ นักดื่ม หน้าใหม่

ปัจจัยความสำเร็จ

นวัตกรรม “ทีมคู่หูต่างวัย จับคู่ ดูแลครัวเรือน” สู่ “เยาวชนพลังใหม่ต้านภัยยาเสพติด” ได้นำกระบวนการ ๕ พลัง ยับยั้งยาเสพติด” ที่มีในชุมชน ประกอบด้วย

พลังที่ ๑ คือ พลังคน คือ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) คณะกรรมการหมู่บ้าน ประชาชนบ้านหนองเต่า มีความตระหนัก และเข้าใจมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเป็นต้นแบบให้แก่เด็กเยาวชน และสร้างผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่ เช่น กลุ่มพลังใหม่ห่างไกลยาเสพติด

พลังที่ ๒ คือ พลังชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยยึดหลัก บวร บ้าน วัด โรงเรียน หน่วยงานราชการ

พลังที่ ๓ คือ พลังศรัทธา มีวัดพระธาตุแช่แห้ง เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนทุก เพศวัย

พลังที่ ๔ พลังปัญญา คือ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ต่อยอดภูมิปัญญาสร้างอาชีพ และรายได้ อาทิ กลุ่มพันเทียน กลุ่มเรือแข่ง

พลังที่ ๕ คือ พลังความรัก คือ มีความรักความสามัคคี รู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูลและให้อภัยกัน และยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย

การยอมรับจากชุมชน (Social Acceptance) นวัตกรรมสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของบ้านหนองเต่า ทำให้ได้รับการยอมรับจากคนในพื้นที่

ความยั่งยืนของกลไก (Institutionalization) การใช้สายใยความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นพื้นฐาน ช่วยให้การดำเนินงานสามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ด้วยตัวเองโดยไม่พึ่งพางบประมาณเพียงอย่างเดียว

บทบาทการเป็นพี่เลี้ยงของ อสม. (Mentorship) การที่ อสม. เปลี่ยนบทบาทจากผู้ปฏิบัติการ เป็นผู้สนับสนุน (Facilitator) และที่ปรึกษา ช่วยให้เยาวชนมีความกระตือรือร้นในการดำเนินงาน

โอกาสในการพัฒนา

๑.การขยายผลนวัตกรรมไปสู่หมู่บ้านข้างเคียงในตำบลม่วงตึ๊ด และพื้นที่อำเภอต่างๆ ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด

๒.การนำเทคโนโลยีแอปพลิเคชันหรือกลุ่มไลน์ชุมชนมาใช้ในการรายงานผลแบบ Real-time เพื่อความรวดเร็วในการจัดการปัญหา

๓.การพัฒนาต่อยอดเป็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์อื่นๆ เช่น กีฬา ดนตรี เพื่อดึงเยาวชนออกจากกลุ่มเสี่ยงอย่างยั่งยืน

